
4^η Ενότητα:

Προτάσεις για στρατηγικές και διδακτικά μέσα για την υλοποίηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Περιεχόμενα

- 4.1 Προτάσεις και προσεγγίσεις που αφορούν τον εκπαιδευτικό
- 4.2 Προτάσεις και προσεγγίσεις που αφορούν την επεξεργασία και οργάνωση των στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος
- 4.3 Προτάσεις και προσεγγίσεις που αφορούν τους μαθητές και τις μαθήτριες
- 4.4 Στρατηγικές και διδακτικά μέσα για την υλοποίηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Στην 4^η ενότητα εστιάζουμε στις στρατηγικές και τα διδακτικά μέσα της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Επιπλέον παρουσιάζονται προσεγγίσεις που αφορούν την επιλογή περιεχομένου για την οργάνωση των στόχων της διδασκαλίας. Η ενότητα είναι οργανωμένη σε τέσσερις υποενότητες α) προτάσεις και προσεγγίσεις που αφορούν τον εκπαιδευτικό, β) προτάσεις και προσεγγίσεις που αφορούν την επεξεργασία και οργάνωση των στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος, γ) προτάσεις και προσεγγίσεις που αφορούν τους μαθητές και τις μαθήτριες και δ) στρατηγικές και διδακτικά μέσα για την υλοποίηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

4.1 Προτάσεις και προσεγγίσεις που αφορούν τον εκπαιδευτικό

Ο εκπαιδευτικός βρίσκεται στον πυρήνα της διαφοροποιημένης διδασκαλίας καθώς καλείται να πάρει πολλές σημαντικές αποφάσεις και να προσαρμόσει σημαντικά στοιχεία της καθημερινής του διδασκαλίας. Οι αποφάσεις αυτές δεν λαμβάνονται με βάση όχι μόνο εξωτερικούς παράγοντες και συνθήκες αλλά και τον ίδιο τον εκπαιδευτικό. Αρχικά, κάθε εκπαιδευτικός που πρόκειται να εμπλακεί στη διαφοροποιημένη διδασκαλία θα χρειαστεί να αναστοχαστεί πάνω στην ήδη υπάρχουσα διδασκαλία τους και στις παιδαγωγικές του παραδοχές. Όλοι οι εκπαιδευτικοί, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι εργάζονται στο ίδιο εκπαιδευτικό σύστημα ή σχολείο, έχουν τις δικές τους προσωπικές παιδαγωγικές αντιλήψεις και παραδοχές. Οι αντιλήψεις αυτές είναι αποτέλεσμα όχι μόνο της τυπικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του κάθε εκπαιδευτικού, αλλά συνδιαμορφώνονται από τις συνολικότερες αντιλήψεις του, τις εμπειρίες του ως μαθητή και γονέα, αλλά και την επαγγελματική του εμπειρία. Η αναγνώριση αυτών των αντιλήψεων είναι ένα πολύ σημαντικό ζητούμενο, γιατί αυτές επηρεάζουν άμεσα τον τρόπο διδασκαλία. Μέσα από τον αναστοχασμό, δίνεται η δυνατότητα επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών και παρέχονται νέες επιλογές. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να σκεφτούν για παράδειγμα,

- ✓ είτε γενικές σχετικές ερωτήσεις, όπως: *Πώς μαθαίνουν οι μαθητές; Μαθαίνουν όπως εγώ; Μπορούν όλοι οι μαθητές να μάθουν; Ποιες διδακτικές μέθοδοι είναι αποτελεσματικές;*
- ✓ είτε πιο ειδικές (που αφορούν τη διαφοροποιημένη διδασκαλία), όπως: *Πόσο συχνά αναθεωρώ και αναπροσαρμόζω τη διδασκαλία μου; Πόσο συχνά δίνω επιλογές στους μαθητές μου; Πόσο συχνά εφαρμόζω τη σύνδεση μεταξύ των γνώσεων και των δεξιοτήτων με την καθημερινότητα ή τα ενδιαφέροντα των παιδιών; Τι καινούριο έμαθα την προηγούμενη εβδομάδα για τη διδασκαλία ή τη μάθηση;*

Υπάρχουν κάποιες γενικές παραδοχές, πάνω στις οποίες πρέπει να αναστοχαστεί ο κάθε εκπαιδευτικός και αυτές αφορούν τέσσερις βασικές παραδοχές:

α) Η μάθηση δεν είναι μια παθητική διαδικασία και απαιτεί την ενεργητική συμμετοχή του μαθητή. Σκεφτείτε και εξηγήστε τι σημαίνει αυτό για εσάς συγκεκριμένα. Σκεφτείτε συγκεκριμένα παραδείγματα από τη διδασκαλία σας, στα οποία οι μαθητές ήταν ενεργητικοί στην οικοδόμηση της γνώσης τους; Ήταν αποτελεσματικό; Άρεσε στους μαθητές; Σκεφτείτε επίσης παραδείγματα παθητικής μάθησης από την τάξη σας; Τι θετικό και τι αρνητικό προσέφεραν;

β) Όλοι οι μαθητές είναι διαφορετικοί και αυτό αντανακλάται στη διδασκαλία. Αναρωτηθείτε πόσο καλά γνωρίζετε τις διαφορετικότητες των μαθητών σας;

γ) Η μάθηση δεν είναι αποκλειστικά γνωστική διαδικασία αλλά επηρεάζεται από το κοινωνικό-συναισθηματικό περιβάλλον. Σκεφτείτε και καταγράψτε αναλυτικά όλους τους κοινωνικοσυναισθηματικούς παράγοντες που μπορεί να επιδρούν στη μάθηση των παιδιών στην τάξη σας και μπορείτε εσείς να ελέγξετε.

δ) Στην τάξη, οι μαθητές μαθαίνουν να σκέφτονται και πώς να μαθαίνουν. Εάν συμφωνείτε με τη σημασία που έχει οι μαθητές να αποκτούν δεξιότητες και στρατηγικές με τις οποίες οι ίδιοι θα μπορούν να διαχειρίζονται τις πληροφορίες και τις γνώσεις και θα επιλύουν προβλήματα, αναστοχαστείτε πόσο συχνά στη διδασκαλία σας καλείτε τους μαθητές να συγκρίνουν, να βρουν σχέσεις αίτιου-αιτιατού, να σκεφτούν παραγωγική ή επαγωγικά, να αιτιολογήσουν απόψεις, να οργανώσουν με διαφορετικούς τρόπους την πληροφορία, να αξιολογήσουν με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.

Είναι πιθανόν κάποιοι εκπαιδευτικοί να υλοποιούν ήδη αρκετά στοιχεία διαφοροποιημένης διδασκαλίας, χωρίς όμως να έχουν σαφή γνώση της έκτασης ή της ποιότητας αξιοποίησης αυτών των στοιχείων. Έτσι, η κάθε αλλαγή της διδασκαλίας γίνεται ίσως διαισθητικά και με λιγότερη συστηματικότητα.

Επιλέγοντας να αναστοχαστούμε για τη διδασκαλία μας συστηματικά, μπορούμε να έχουμε πιο γρήγορες και συστηματικές αλλαγές. Σε αυτή την προσπάθεια, υπάρχουν επίσης συγκεκριμένα πρωτόκολλα για να οργανώσουμε τον αναστοχασμό και τις επιλογές μας (βλ. Φάκελο εκπαιδευτικού υλικού).

Σε ορισμένα πρωτόκολλα όπως το **ΠΡΩΤΟΚΟΛΟ ΑΝΑΣΤΑΧΑΣΜΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ**, ο εκπαιδευτικός καλείται να στοχαστεί και να αυτό-αξιολογηθεί σχετικά με την αναγνώριση στη διδασκαλία του, βασικών παραμέτρων και πρακτικών που χρειάζονται για την υλοποίηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

		Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πάντα
1.	Ο σχεδιασμός μου επιτρέπει την ανάπτυξη της μάθησης;					
2.	Ο σχεδιασμός μου εξυπηρετεί τα διαφορετικά στάδια ανάπτυξης και τις δυνατότητες των μαθητών;					
3.	Εφαρμόζω ποικιλία δραστηριοτήτων στην τάξη;					
4.	Δημιουργείται ένα μαθησιακό περιβάλλον που ευνοεί την εκμάθηση και προσελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών;					
5.	Επιβραβεύω τους μαθητές για τα επιτεύγματα και τη δουλειά που έκαναν;					
6.	Κάνω σωστή διαχείριση συμπεριφοράς μαθητών;					
7.	Δημιουργώ θετική σχέση με τους μαθητές;					
8.	Ενθαρρύνω τη δημιουργική αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών;					
9.	Κάνω αποτελεσματική οργάνωση του περιβάλλοντος για μάθηση;					
10.	Αναγνωρίζω την προηγούμενη γνώση και τις δεξιότητες των μαθητών;					

Αντίστοιχα, υπάρχουν επίσης, πρωτόκολλα, που καλούν τον εκπαιδευτικό να σκεφτεί συγκεκριμένα για τον βαθμό υλοποίησης της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, όπως το **ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ**

**Πρωτόκολλο αναφοράς
στην υλοποίηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας**

Τάξη:.....

Διαβάστε τις παρακάτω διατυπώσεις. Κυκλώστε από 1 έως 5, τον αριθμό που σας εκφράζει περισσότερο.

1=Ποτέ, 2=Σπάνια, 3=Μερικές φορές, 4=Πολλές φορές, 5=Πάντα

		Ποτέ	Πάντα
Οργάνωση στόχων			
1	Έχω ξεκάθαρα στο μυαλό μου τί θέλω οι μαθητές/τριες να γνωρίζουν, να κατανοούν και να μπορούν να κάνουν.	1	2 3 4 5
2	Είμαι σίγουρος/η ότι όλες οι δραστηριότητες εστιάζουν στους μαθησιακούς στόχους που έχω θέσει.	1	2 3 4 5
3	Κάθε δραστηριότητα είναι ξεκάθαρα επικεντρωμένη σε έναν ή λίγους στόχους.	1	2 3 4 5
Αξιολόγηση			
4	Αξιολογώ την ετοιμότητα των μαθητών/τριών μου πριν από κάθε νέα ενότητα/μάθημα.	1	2 3 4 5
5	Αξιολογώ τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών μου.	1	2 3 4 5
6	Αξιολογώ τις μαθησιακές προτιμήσεις των μαθητών/τριών μου.	1	2 3 4 5
7	Χρησιμοποιώ διαμορφωτική αξιολόγηση για να αναπροσαρμόσω το σχέδιο διδασκαλίας μου.	1	2 3 4 5
8	Έχω ένα πλάνο συνεχούς συλλογής δεδομένων από τις δραστηριότητες.	1	2 3 4 5
9	Διαφοροποιώ τον τρόπο με τον οποίο μου δείχνουν οι μαθητές/τριες τι έμαθαν (τελικό προϊόν).	1	2 3 4 5
Ομαδοποίηση			
10	Χρησιμοποιώ ευέλικτη ομαδοποίηση (ατομική εργασία, εργασία σε ζεύγη, μικρές/μεγάλες ομάδες, όλη η τάξη).	1	2 3 4 5
11	Το μέγεθος των ομάδων αντιστοιχεί με τις ανάγκες των μαθητών.	1	2 3 4 5
12	Αξιοποιώ τη διδασκαλία συνομηλίκων.	1	2 3 4 5
13	Εξασφαλίζω ότι όλες οι δραστηριότητες είναι εξίσου ενδιαφέρουσες στους μαθητές/τριές μου.	1	2 3 4 5
Περιεχόμενο			
14	Αξιοποιώ ποικίλες τεχνικές υποστήριξης (κολλητοί ανάγνωσης, ταινίες, ομάδες άμεσης διδασκαλίας, γραφικοί οργανωτές).	1	2 3 4 5
15	Προσαρμόζω τον ρυθμό της διδασκαλίας.	1	2 3 4 5
16	Χρησιμοποιώ εναλλακτικές πηγές για να δώσω στους μαθητές/τριες πρόσβαση στο περιεχόμενο.	1	2 3 4 5
17	Δίνω στους μαθητές/τριες μου επιπλέον υλικά σε διαφορετικά επίπεδα αναγνωστικής δυσκολίας.	1	2 3 4 5
18	Δίνω συστηματικά στους μαθητές/τριες μου χρόνο για σκέψη/αναστοχασμό.	1	2 3 4 5
19	Αξιοποιώ κέντρα/σταθμούς μάθησης.	1	2 3 4 5
Επεξεργασία			
20	Αξιοποιώ την ταξινόμια του Bloom για να σχεδιάσω δραστηριότητες/ερωτήσεις που να ανταποκρίνονται σε διαφορετικά επίπεδα σκέψης.	1	2 3 4 5
21	Χρησιμοποιώ διαβαθμισμένες δραστηριότητες για να διαφοροποιήσω τη διδασκαλία μου ως προς τη μαθησιακή ετοιμότητα.	1	2 3 4 5
22	Εξασφαλίζω ότι όλες οι δραστηριότητες είναι εξίσου ενδιαφέρουσες στους μαθητές/τριές μου.	1	2 3 4 5
23	Προσαρμόζω τις εργασίες για το σπίτι.	1	2 3 4 5
24	Παρέχω επιλογές στους μαθητές/τριες μου (μενού, πίνακες επιλογής, τρίλιζα).	1	2 3 4 5
25	Δημιουργώ εργασίες με νόημα όταν οι μαθητές/τριες μου ολοκληρώσουν την απαιτούμενη εργασία (δραστηριότητες αναφοράς).	1	2 3 4 5

Επιλέξτε από τα παρακάτω όσα αξιοποιείτε καθημερινά.

Στρατηγικές διαφοροποίησης ως προς την ετοιμότητα

	Επίδειξη δεξιοτήτων από την εκπαιδευτικό
	Κολλητοί ανάγνωσης
	Χρήση διαβαθμισμένων δραστηριοτήτων
	Προσαρμογή των οδηγιών
	Χρήση μίνι διδασκαλιών για συγκεκριμένες δεξιότητες
	Χρήση ευέλικτης ομαδοποίησης
	Προσαρμογή του ρυθμού στην εργασία των μαθητών
	Ανάπτυξη ποιοτικής αξιολόγησης

Στρατηγικές διαφοροποίησης ως προς τα ενδιαφέροντα

	Αξιοποίηση ερωτημάτων των μαθητών
	Ομαδοποίηση με κοινά και διαφορετικά ενδιαφέροντα
	Jigsaw-στρατηγική πάζλ με βάση τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα
	Σχεδιασμός έργου με βάση την αξιοποίηση πολλαπλών ενδιαφερόντων
	Συμμετοχή των μαθητών στο σχεδιασμό
	Ομάδες συζήτησης
	Κέντρα ενδιαφέροντος

Στρατηγικές διαφοροποίησης ως προς τη μαθησιακή προτίμηση

	Προσεγγίσεις «από το όλο στο μέρος» και «από το μέρος στο όλο»
	Χρόνος για σκέψη/αναστοχασμό
	Ισορροπητή χρήση ατομικής, ομαδικής και συνεργατικής εργασίας
	Δραστηριότητες πολλαπλών προσεγγίσεων

ή πρωτόκολλα συστηματικής καταγραφής των διαφοροποιήσεων που κάνει ο εκπαιδευτικός, για όσους έχουν ήδη προχωρήσει αρκετά και είναι πιο έμπειροι στην υλοποίηση διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Πρωτόκολλο καταγραφής της υλοποίησης της διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Σημειώστε τη μέρα και την ώρα, το διδακτικό αντικείμενο και τον τύπο της διαφοροποίησης που επιλέξατε (π.χ. Δευτέρα, 1^η ώρα → Ιστορία – Διαφοροποίηση περιεχομένου ως προς την ετοιμότητα).

Ώρα	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή
1 ^η	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:
2 ^η	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:
3 ^η	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:	Μάθημα: Διαφοροποίηση: Ως προς:

Ο τελικός μας στόχος είναι να καταλήξουμε τι γνωρίζουμε, τι χρειάζεται να μάθουμε, ποια είναι τα δυνατά μας χαρακτηριστικά στη διαφοροποιημένη διδασκαλία, να σκεφτούμε σε τι θα χρειαστούμε ίσως υποστήριξη και βέβαια, να θέσουμε ρεαλιστικούς στόχους.

4.2 Προτάσεις και προσεγγίσεις που αφορούν την επεξεργασία και οργάνωση των στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος

Όλη η διδασκαλία, παραδοσιακή ή διαφοροποιημένη, σχεδιάζεται και υλοποιείται με βάση τους στόχους των αναλυτικών προγραμμάτων. Ειδικά όμως στην περίπτωση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, η εκπλήρωση αυτών των στόχων γίνεται μετά από συστηματική επεξεργασία. Βασικές προσεγγίσεις και εργαλεία που μπορούν να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς στην επεξεργασία των στόχων, είναι:

Σχεδιασμός «Ξεκινώντας από το τέλος»
Επικέντρωση σε βασικές έννοιες (big ideas)
Αξιοποίηση της οργάνωσης «Γνώσεις – Έννοιες – Δεξιότητες»
Αξιοποίηση ταξινομιών μάθησης

Σχεδιασμός «Ξεκινώντας από το τέλος» (Backward planning)

Είναι μια στρατηγική που εστιάζει στη σε βάθος κατανόηση και την ποιοτική υλοποίηση των στόχων του αναλυτικού προγράμματος και καλεί τους εκπαιδευτικούς να απομακρυνθούν από τη διδασκαλία με βάση το σχολικό βιβλίο (Wiggins & McTighe, 1998). Με αυτόν τον τρόπο, πάντοτε μέσα στο πλαίσιο των στόχων του αναλυτικού προγράμματος ο εκπαιδευτικός μιας τάξης ή οι εκπαιδευτικοί ενός συγκεκριμένου σχολείου καλούνται να μελετήσουν το αναλυτικό πρόγραμμα και αρχικά να αποφασίσουν συγκεκριμένη ενότητα/διδασκαλία. Για να καταλήξουν σε αυτές τις αποφάσεις, μπορεί να χρειαστεί να συμπτύξουν στόχους, να αλλάξουν τη σειρά διδασκαλίας ή τη βαρύτητα που θα δώσουν σε κάθε επιμέρους στόχο.

Στη συνέχεια, καλούνται να ορίσουν με ποια κριτήρια και με ποιους τρόπους αξιολόγησης θα πιστοποιείται τι έμαθαν οι μαθητές. Άρα, θα πρέπει να ορίζεται από την αρχή τι περιμένουμε να έχουν μάθει οι μαθητές και τότε ένας μαθητής θα θεωρείται ότι έχει κατακτήσει τον στόχο και μπορεί να προχωρήσει σε διαφορετικό μαθησιακό στόχο. Στη συνέχεια και μόνο αφού έχουν προσδιορίσει με σαφήνεια τα παραπάνω, οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν δραστηριότητες και κατάλληλα έργα, που οδηγούν τόσο στην ενίσχυση των κινήτρων των μαθητών/τριων όσο και στη βελτίωση της επίδοσής τους (Park, Lu & Hedgcock, 2017).

Επικέντρωση σε βασικές έννοιες (Big Ideas)

Έννοιες που είναι διαχρονικές, καθολικές και αφηρημένες και αφορούν βασικές αρχές, θεωρίες και γενικεύσιμες ιδέες συγκροτούν αυτό που ονομάζεται βασική έννοια (Big Idea). Η επικέντρωση της διδασκαλίας σε βασικές έννοιες έχει ως στόχο την οικοδόμηση κατανόησης που δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένη ενότητα, θεματική ή γνωστικό αντικείμενο. Μας δίνεται με αυτόν τον τρόπο η δυνατότητα να οργανώσουμε τους μαθησιακούς στόχους θέτοντας προτεραιότητες που να υποστηρίζουν την ουσιαστική μάθηση στην τάξη.

Η επικέντρωση σε βασικές έννοιες μας επιτρέπει

- α) να εστιάζουμε στην ανάδειξη σχέσεων μεταξύ γνώσεων, εννοιών και δεξιοτήτων, προσδίδοντας πραγματική σημασία σε κάθε επιμέρους συστατικό,
- β) να αναδεικνύουμε σχέσεις μεταξύ διαφορετικών εννοιών, ενισχύοντας τη βαθιά και ευρεία κατανόηση των μαθητών (Harlen, 2015) και
- γ) να επισημαίνουμε τις σχέσεις μεταξύ της σχολικής γνώσης, του ευρύτερου περιβάλλοντος και της άμεσης εμπειρίας των μαθητών, αυξάνοντας έτσι τον ενδιαφέρον και τη συμμετοχή τους στη μάθηση.

Η επικέντρωση της διδασκαλίας σε βασικές έννοιες, υποστηρίζεται με την αξιοποίηση βασικών ή ουσιωδών ερωτήσεων (Tomlinson & McTighe, 2006). Οι βασικές ερωτήσεις ενθαρρύνουν την αναζήτηση πληροφοριών, την κατανόηση και τη γενίκευσή της και πρέπει να οδηγούν σε περισσότερες ερωτήσεις. Για να διατυπώσει τέτοιες βασικές ερωτήσεις, ο εκπαιδευτικός μπορεί να σκεφτεί:

- ✓ *Τι είναι πραγματικά ουσιώδες;*
- ✓ *Ποιες ιδέες θα ξανασυναντήσουν;*
- ✓ *Τι δεν θα μπορούσαν να κάνουν εάν δεν κατανοήσουν..;*

Η διατύπωση των βασικών ερωτήσεων διαφέρει ανάλογα με πολλούς παράγοντες, όπως οι προηγούμενες γνώσεις των μαθητών, το γνωστικό αντικείμενο, η ηλικία τους, το πλαίσιο εργασίας κλπ. Παρακάτω δίνονται μερικά παραδείγματα εκτός συγκεκριμένου πλαισίου καθώς και παράδειγμα, με βάση συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους.

Παραδείγματα βασικών ερωτήσεων σε διαφορετικά διδακτικά αντικείμενα

Μαθηματικά	Ελληνική γλώσσα
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Μπορούν να ποσοτικοποιηθούν όλα; ☐ Πότε η «σωστή» απάντηση δεν είναι η καλύτερη λύση; ☐ Ποιοι είναι οι περιορισμοί της μαθηματικής αναπαράστασης και μοντελοποίησης; 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Τι συνιστά μία καλή ιστορία; ☐ Πώς μπορείς να διαβάσεις "πίσω από τις λέξεις"; ☐ Γιατί βάζουμε σημεία στίξης; Τι θα γινόταν αν δεν είχαμε σημεία στίξης;
Φυσική	Ιστορία
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Πώς σχετίζονται η επιστήμη και η κοινή λογική; 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Τι μπορούμε να μάθουμε από το παρελθόν; ☐ Ποιανού «ιστορία» είναι;
Καλλιτεχνικά	Μουσική
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Από που προέρχονται οι ιδέες των καλλιτεχνών; ☐ Πώς η τέχνη αντανακλά τον πολιτισμό; 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Πώς οργανώνονται οι ήχοι και οι παύσεις σε διάφορες μουσικές μορφές; ☐ Τι σημαίνει «δια της επαναλήψεως η μάθηση»;

Παράδειγμα αντιστοιχίας στόχων και βασικών/ουσιωδών ερωτήσεων

Ιστορία, Α' γυμνασίου, «Παλαιολιθική και μεσολιθική εποχή»

Ο/η εκπαιδευτικός εντοπίζει από το Αναλυτικό Πρόγραμμα και το βιβλίο του εκπαιδευτικού τους στόχους που αφορούν το κεφάλαιο «Παλαιολιθική και μεσολιθική εποχή» και στη συνέχεια, αξιοποιεί τις προτεινόμενες ερωτήσεις για να καταλήξει στα βασικά ερωτήματα στα οποία θα εστιάσει.

Στόχοι Αναλυτικού Προγράμματος:

1. Να γνωρίσουν την καθημερινότητα του ανθρώπου της περιόδου και να ερμηνεύσουν τις συνθήκες διαβίωσης στο πλαίσιο της εποχής μέσα από την επεξεργασία αρχαιολογικών δεδομένων.
2. Να εξετάσουν την έννοια του ανιμισμού και να την εντάξουν στο πλαίσιο της σκέψης των ανθρώπων της εποχής.
3. Να διερευνήσουν και να αξιολογήσουν τις στερεοτυπικές αναπαραστάσεις του φύλου στην παλαιολιθική εποχή και σε παλιότερες και σύγχρονες αφηγήσεις από τη δημόσια ιστορία.
4. Να κατανοήσουν ότι το φαινόμενο της τέχνης είναι, σχεδόν, σύμφυτο με τον άνθρωπο.

Βασικές ερωτήσεις

1. *Πώς γνωρίζουμε τι έγινε πραγματικά στο παρελθόν;*
2. *Γιατί το πλαίσιο της εποχής επηρεάζει τον τρόπο ζωής του ανθρώπου;*
3. *Πώς συνδέεται ο ανιμισμός με άλλες θρησκείες;*
4. *Πώς καθορίζεται ο ρόλος του άνδρα και της γυναίκας ανάλογα με την εποχή;*
5. *Γιατί οι άνθρωποι εκφράζονται μέσω της τέχνης;*

Η στρατηγική «Γνωρίζω-Κατανοώ-Κάνω» είναι άλλος ένας τρόπος με τον οποίο ο εκπαιδευτικός θα στοχαστεί, θα εξειδικεύσει και θα οργανώσει τους μαθησιακούς στόχους για τη διδασκαλία του. Είναι ένας τρόπος με τον οποίο οι πολλοί, αναλυτικοί και ορισμένες φορές επικαλυπτόμενοι στόχοι του αναλυτικού προγράμματος, αποκτούν συνοχή. Στη συγκεκριμένη στρατηγική, οι στόχοι διακρίνονται σε α) γνώση, η οποία σχετίζεται με γεγονότα, ορισμούς, ημερομηνίες και άλλες βασικές πληροφορίες που πρέπει να θυμούνται οι μαθητές/τριες, β) κατανόηση, η οποία αφορά έννοιες, αρχές ή γενικεύσιμες ιδέες που πρέπει να κατανοήσουν ή γ) δεξιότητες, οι οποίες σχετίζονται είτε με βασικές δεξιότητες που μπορούν να εφαρμοστούν και πέρα από το συγκεκριμένο μάθημα είτε με συγκεκριμένες συμπεριφορές (π.χ. συνεργασία, εργασία σε ομάδες) και τρόπους επεξεργασίας (π.χ. παράφραση, περίληψη, κατηγοριοποίηση κ.λπ.).

	Τι περιλαμβάνει
Γνωρίζω	Πρόσωπα, τοποθεσίες, ημερομηνίες, λεξιλόγιο, ορισμούς, γεγονότα
Κατανοώ	Βασικές ιδέες, έννοιες, γενικεύσιμες αρχές
Κάνω	Δεξιότητες, διαδικασίες, συμπεριφορές

Ο εκπαιδευτικός πρέπει αρχικά να μελετήσει τους στόχους που δίνονται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα και το βιβλίο του εκπαιδευτικού και να επιλέξει πού θα εστιάσει τη διδασκαλία του. Στη συνέχεια, με βάση επίσης το περιεχόμενο της διδακτικής ενότητας, θα διακρίνει τι καλούνται οι μαθητές απλώς να θυμούνται, τι καλούνται να κατανοήσουν σε βάθος και ποιες γνωστικές στρατηγικές ή τεχνικές θα αξιοποιήσουν. Ο εκπαιδευτικός προτείνεται να μοιράζεται με τους μαθητές τους την συγκεκριμένη οργάνωση των στόχων, ώστε να υπάρχει σαφήνεια σχετικά με το τι καλούνται να μάθουν και σε τι πρέπει να εστιάσουν τις προσπάθειές τους.

Παράδειγμα

Ιστορία Α' γυμνασίου – Κεφάλαιο Α- Παλαιολιθική και μεσολιθική εποχή

Ο/η εκπαιδευτικός εντοπίζει από το Αναλυτικό Πρόγραμμα και το βιβλίο του εκπαιδευτικού τους στόχους που αφορούν στο κεφάλαιο «Παλαιολιθική και μεσολιθική εποχή». Στη συνέχεια τους επαναδιατυπώνει, με τρόπο σαφή, συγκεκριμένο και μετρήσιμο, διαχωρίζοντας τους σε στόχους που εμπίπτουν σε α) γνώση β)κατανόηση ή γ)δεξιότητα.

Στόχοι Αναλυτικού Προγράμματος:		
<p>1. Να γνωρίσουν την καθημερινότητα του ανθρώπου της περιόδου και να ερμηνεύσουν τις συνθήκες διαβίωσης στο πλαίσιο της εποχής μέσα από την επεξεργασία αρχαιολογικών δεδομένων.</p> <p>2. Να εξετάσουν την έννοια του ανιμισμού και να την εντάξουν στο πλαίσιο της σκέψης των ανθρώπων της εποχής.</p> <p>3. Να διερευνήσουν και να αξιολογήσουν τις στερεοτυπικές αναπαραστάσεις του φύλου στην παλαιολιθική εποχή και σε παλιότερες και σύγχρονες αφηγήσεις από τη δημόσια ιστορία.</p> <p>4. Να κατανοήσουν ότι το φαινόμενο της τέχνης είναι, σχεδόν, σύμφυτο με τον άνθρωπο</p>		
Οι μαθητές/τριες θα πρέπει να γνωρίζουν:	Οι μαθητές/τριες θα πρέπει να κατανοήσουν:	Οι μαθητές/τριες θα πρέπει να μπορούν να κάνουν:
<p>1. Να γνωρίζουν την καθημερινότητα του ανθρώπου της περιόδου.</p> <p>2. Να γνωρίζουν τι ήταν ο ανιμισμός</p>	<p>1. Να κατανοούν ότι οι συνθήκες διαβίωσης σχετίζονται με το πλαίσιο της εποχής.</p> <p>2. Να κατανοούν ότι ο ρόλος των δύο φύλων σχετίζεται με το πλαίσιο της εποχής.</p> <p>3. Να κατανοούν την έννοια του ανιμισμού (της θρησκείας) στο πλαίσιο της σκέψης των ανθρώπων της εποχής.</p> <p>4. Να κατανοούν ότι το φαινόμενο της τέχνης είναι, σχεδόν, σύμφυτο με τον άνθρωπο.</p>	<p>1. Να εξάγουν συμπεράσματα μέσα από την επεξεργασία αρχαιολογικών δεδομένων (εικόνες από λίθινα εργαλεία, όπλα, εποχιακές εγκαταστάσεις, σπηλαιογραφίες).</p> <p>2. Να συγκρίνουν τον στερεοτυπικό ρόλο των φύλων παλαιότερα και σήμερα.</p>

Σχεδιασμός δραστηριοτήτων με βάση ταξινομίες (ταξινομία Bloom)

Η βασική παραδοχή του σχεδιασμού διδασκαλίας και δραστηριοτήτων με βάση ταξινομίες, είναι ότι οι μαθητές επεξεργάζονται τις πληροφορίες και τις έννοιες σε διαφορετικά γνωστικά επίπεδα. Σε κάθε επίπεδο, αξιοποιούνται διαφορετικής ποιότητας γνωστικές διαδικασίες και η επεξεργασία είναι λιγότερο ή περισσότερο εύκολη. Η πλέον γνωστή τέτοια ταξινόμια είναι η ταξινόμια που εισηγήθηκε ο Benjamin Bloom, το 1956. Η ταξινόμια του Bloom είναι μια ιεραρχική κατάταξη μαθησιακών στόχων σε ένα θεωρητικό συνεχές από τις χαμηλότερες στις υψηλότερες δεξιότητες σκέψης, διαχωρίζοντας τα γνωστικά έργα σε έξι επίπεδα, από τα πιο απλά στα πιο σύνθετα: *Γνώση, Κατανόηση, Εφαρμογή, Ανάλυση, Σύνθεση, Αξιολόγηση*. Το 2000 προτάθηκαν αλλαγές στην αρχική ταξινόμια, που αφορούσαν τη χρήση ρημάτων αντί ουσιαστικών καθώς και την χρήση του *Δημιουργώ* στην ανώτερη βαθμίδα (Krathwohl, 2002).

Η αξιοποίηση της ταξινομίας Bloom, είναι ευρέως διαδεδομένη γιατί παρέχει έναν εύκολο τρόπο οργάνωσης των μαθησιακών στόχων και προσφέρει ιδέες για την παραγωγή κατάλληλων μαθησιακών έργων και δραστηριοτήτων. Με αυτόν τον τρόπο, υποστηρίζεται σημαντικά η διαφοροποιημένη διδασκαλία, στο βαθμό που όλοι οι μαθητές καλούνται να επεξεργαστούν τις ίδιες έννοιες και να εργαστούν προς τους ίδιους μαθησιακούς στόχους, αλλά στο επίπεδο που ο καθένας και η καθεμία μπορεί. Η αξιοποίηση ταξινομιών όπως η ταξινόμια του Bloom, είναι η βάση για τη διαφοροποίηση με βάση την ετοιμότητα των μαθητών και αποτελεί έναν απλό τρόπο για τη διαβάθμιση των μαθησιακών έργων. τάξη του.

Ο παρακάτω πίνακας περιλαμβάνει τα επίπεδα της ταξινομίας Bloom, την περιγραφή τους, ενδεικτικά ρήματα και εκφωνήσεις δραστηριοτήτων ανά επίπεδο. Παρακάτω δίνεται ένας πίνακας στον οποίο κάθε επίπεδο, αντιστοιχεί με την περιγραφή της επεξεργασίας που περιλαμβάνει και με ενδεικτικές φράσεις για τη δημιουργία μαθησιακών έργων.

	Επίπεδο	Περιγραφή	Ρήματα - Δραστηριότητες
1	Γνωρίζω	Γνώση συγκεκριμένης ορολογίας, γεγονότων, ημερομηνιών, προσώπων, ορισμών, κατηγοριών, κριτηρίων, αρχών, θεωριών κ.λπ.	Θυμήσου, ανάφερε, εντόπισε, όρισε, πες, υπογράμμισε... Ποιος..., Πώς..., Πού..., Πότε..., Τι είναι...
2	Κατανώ	Κατανόηση, ερμηνεία, περιγραφή γεγονότων και ιδεών.	Συνόψισε – κάνε περίληψη, εξήγησε, δώσε παράδειγμα, ... Πες... με δικά σου λόγια. Ποια είναι η κύρια ιδέα...; Ποιες διαφορές υπάρχουν...;
3	Εφαρμόζω	Αξιοποίηση της γνώσης για την επίλυση προβλημάτων και την αντιμετώπιση νέων καταστάσεων, τη χρήση τεχνικών και κανόνων, τη σύνδεση και την αναζήτηση σχέσεων με άλλες καταστάσεις.	Δώσε ένα παράδειγμα εφαρμογής, χρησιμοποίησε... Πώς... σχετίζεται με...; Σε ποιες άλλες περιπτώσεις...; Θα μπορούσε να συμβεί αυτό σε...;
4	Αναλύω	Ανάλυση στοιχείων, σχέσεων, αναζήτηση μερών, συστατικών στοιχείων, αναζήτηση σχέσεων μεταξύ τους, εύρεση κινήτρων και αιτιών, εξαγωγή συμπερασμάτων.	Ανάλυσε, διαχώρισε, οργάνωσε, ταξινόμησε... Ποια είναι τα χαρακτηριστικά...; Κάνε ένα διάγραμμα... Ποια στοιχεία μπορείς να παρουσιάσεις για...;
5	Αξιολογώ	Κριτική, επιχειρηματολογία για την υπεράσπιση απόψεων, τεκμηρίωση μίας άποψης με στοιχεία, αξιοποίηση κριτηρίων για αξιολόγηση μίας εργασίας	Κρίνε, αξιολόγησε, επιχειρηματολόγησε... Συμφωνείς με...; Εξήγησε την απάντησή σου. Βάλε σε σειρά προτεραιότητας... Με ποια κριτήρια θα αποφασίσεις...;
6	Δημιουργώ	Σύνθεση στοιχείων για παραγωγή απάντησης, εύρεση μοτίβων.	Φαντάσου, δημιούργησε, φτιάξε... Τι θα συνέβαινε εάν συνδύαζες... με...; Μπορείς να φανταστείς...; Βρες ένα νέο τρόπο...

Παράδειγμα

Λογοτεχνία, Α' γυμνασίου, Ειρήνη Μάρρα - «Τα κόκκινα λουστρίνια»

Ο/η εκπαιδευτικός ομαδοποιεί τους μαθητές/τριες ανάλογα με το επίπεδο ετοιμότητά τους.

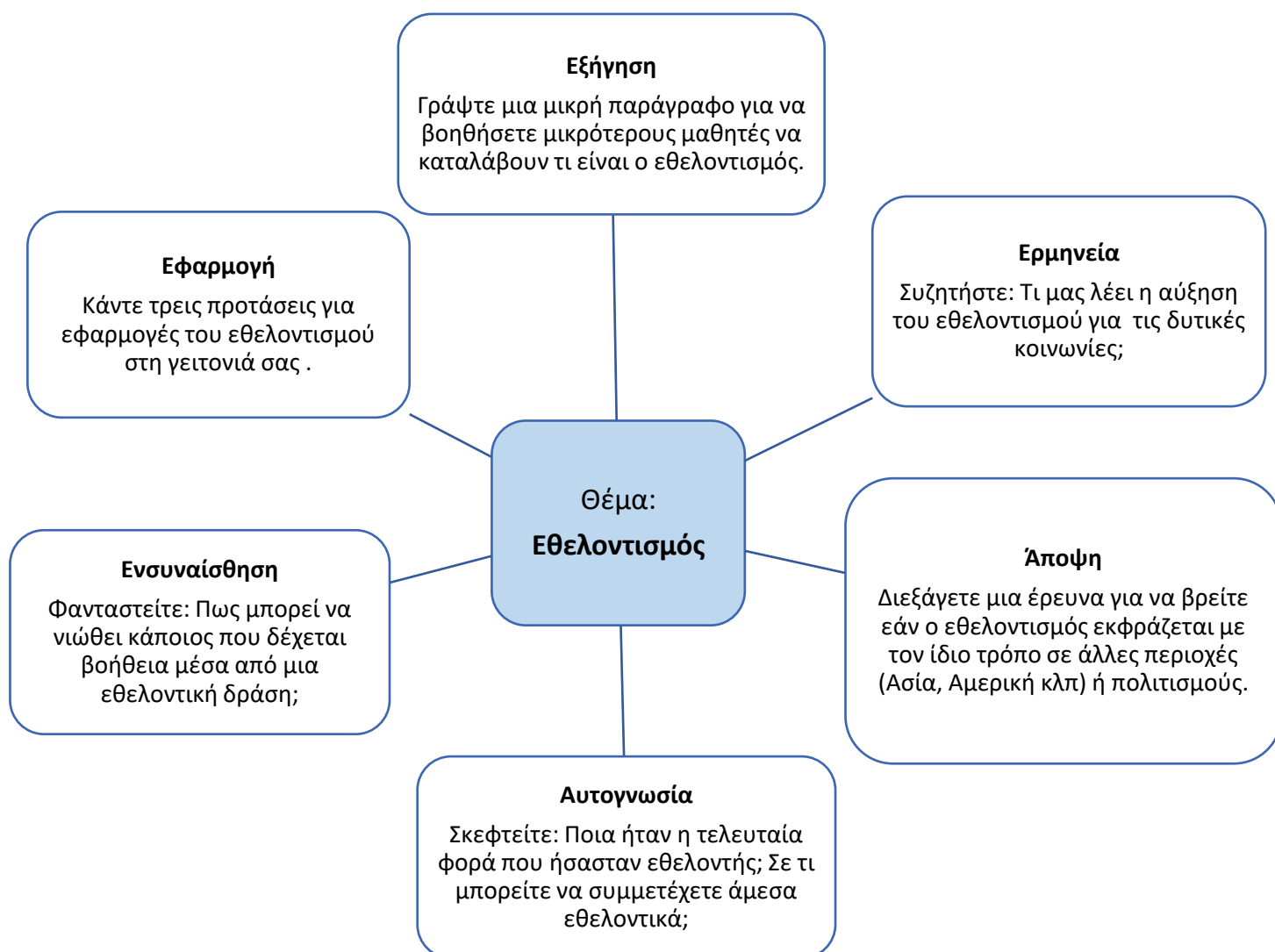
ΟΜΑΔΑ 1 	1Α. Γνωρίζω	Να περιγράψεις τους πρωταγωνιστές της ιστορίας.
	1Β. Καταννώ	Να γράψεις την περίληψη του κειμένου σε 8-10 σειρές.
ΟΜΑΔΑ 2 	2Α. Εφαρμόζω	Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί να βρεθεί κάποιος σε ηθικό δίλημμα;
	2Β. Αναλύω	Σε ποια σημεία του διηγήματος γίνονται φανερά τα αισθήματα του μικρού βιοπαλαιστή για την κόρη του δασκάλου;
ΟΜΑΔΑ 3 	3Α. Αξιολογώ	Συμφωνείς με την αλλαγή της στάσης του βιοπαλαιστή; Εξήγησε την απάντησή σου.
	3Β. Δημιουργώ	Τι θα συνέβαινε εάν ο βιοπαλαιστής είχε δώσει τα παπούτσια στην κόρη του δασκάλου; Ποιες συνέπειες θα είχε η πράξη του;

Στην καθημερινή διδακτική πράξη, οι εκπαιδευτικοί δεν χρησιμοποιούν όλα τα επίπεδα της ταξινομίας. Συνήθως, τα συνδυάζουν ανά δύο, καταλήγοντας τελικά σε τρία επίπεδα- πρακτική που ταιριάζει απολύτως και με τη διαβαθμισμένη διδασκαλία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην καλλιέργεια της ουσιαστικής κατανόησης, ανεξαρτήτως του συγκεκριμένου επιπέδου στην ταξινομία. Όταν καταλαβαίνουμε πραγματικά,

- ✓ Μπορούμε να **εξηγήσουμε** μέσω συμπερασμών και γενικεύσεων: να δικαιολογήσουμε τα φαινόμενα, τα γεγονότα και τα δεδομένα, να κάνουμε συνδέσεις και να παρέχουμε αντιπροσωπευτικά παραδείγματα ή αναπαραστάσεις.
- ✓ Μπορούμε να **ερμηνεύσουμε**: να πούμε ιστορίες με νόημα, να δώσουμε μια ιστορική ή προσωπική διάσταση σε ιδέες και γεγονότα, η οποία μπορεί να δοθεί μέσω εικόνων, αναλογιών και μοντέλων.
- ✓ Μπορούμε να **εφαρμόσουμε**: να χρησιμοποιήσουμε αποτελεσματικά και να προσαρμόσουμε αυτό που γνωρίζουμε σε διαφορετικά και πραγματικά πλαίσια.

- ✓ Μπορούμε να διαμορφώνουμε **άποψη**: βλέπουμε και ακούμε διαφορετικές οπτικές με κριτική μάτια, βλέπουμε «το δάσος και όχι το δέντρο» και διαμορφώνουμε την άποψή μας.
- ✓ Δείχνουμε **ενσυναίσθηση**: αναγνωρίζουμε την αξία στη σκέψη και τα συναισθήματα των άλλων.
- ✓ Έχουμε **αυτογνωσία**: αντιλαμβανόμαστε τις προκαταλήψεις, απόψεις, γνώσεις και συνήθειες που διαμορφώνουν και εμποδίζουν τη δική μας κατανόηση, γνωρίζουμε τι δεν καταλαβαίνουμε.

Παράδειγμα - Προτεινόμενα έργα

4.3 Προτάσεις και προσεγγίσεις που αφορούν τους μαθητές και τις μαθήτριες

Κάθε διδασκαλία απευθύνεται στους μαθητές και στις μαθήτριες και γίνεται για δικό τους όφελος. Άρα, θα πρέπει και να σχεδιάζεται με βάση τις δικές τους συγκεκριμένες μαθησιακές ταυτότητες. Στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί μπορεί να έχουν στην ευθύνη τους δεκάδες μαθητές ενώ συχνά διδάσκουν περισσότερα από ένα γνωστικά αντικείμενα ή σε διαφορετικές τάξεις. Αυτό δημιουργεί σημαντικές προσκλήσεις στην προσπάθεια να γνωρίσουν τη μαθησιακή ταυτότητα των μαθητών τους. Υπάρχουν επίσης και άλλες συνθήκες, όπως η έλλειψη εμπιστοσύνης των μαθητών προς το σχολικό σύστημα, που μπορεί να δυσχεράνουν την προσπάθεια των εκπαιδευτικών να γνωρίσουν τους μαθητές τους. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η δημιουργία θετικού κλίματος αλληλεπίδρασης απαιτεί σημαντική και συστηματική προσπάθεια να γνωρίσουμε και να κατανοήσουμε τους μαθητές μας.

Αρχικά είναι σημαντικό, να παραμένουμε θετικοί πάντα, να εξασφαλίζουμε τη συμμετοχή όλων, να ακούμε προσεκτικά και να αναγνωρίζουμε τα συναισθήματα των μαθητών. Αρωγός στην προσπάθεια αυτή, είναι η κατάλληλη συλλογή σχετικών πληροφοριών, η οργάνωσή τους και η εύκολη πρόσβαση σε αυτές.

Είναι σημαντικό όταν σκεφτόμαστε για τους μαθητές και τις μαθήτριές μας, να σκεφτόμαστε ολιστικά, συμπεριλαμβάνοντας γνωστικά, συναισθηματικά αλλά και κοινωνικά χαρακτηριστικά.

- ✓ Τι γνωρίζουν αλλά και πώς σκέφτονται οι μαθητές μας;
- ✓ Υπάρχουν κάποιοι προνομιακοί τρόποι μάθησης για αυτούς;
- ✓ Τι μπορεί να τους εμποδίζει στη μάθηση;
- ✓ Πώς έχουν μάθει να εργάζονται;
- ✓ Ποια είναι τα ενδιαφέροντά τους;
- ✓ Πώς θα μπορούσαν να εργαστούν σε ομάδες;

Επίσης, είναι χρήσιμο να αξιολογήσουμε και την τάξη στο σύνολό της, π.χ. πόσοι μαθητές στην τάξη μας δυσκολεύονται πολύ; Ή ακόμη, πόση είναι η απόσταση μεταξύ των χαμηλότερων και των υψηλότερων επιδόσεων μαθητών και μαθητριών;

Έχοντας σαφή γνώση και καταγραφή των παραπάνω μπορούμε να διαφοροποιήσουμε κατάλληλα όλες τις διαφορετικές διαστάσεις της διδασκαλίας. Παραδοσιακά οι πληροφορίες για τους μαθητές μας, αφορούν την ετοιμότητα, τα ενδιαφέροντά τους και τις μαθησιακές τους προτιμήσεις.

Η **ετοιμότητα** των μαθητών περιλαμβάνει τόσο τις γενικές γνωστικές ικανότητες και δεξιότητες των μαθητών όσο και τις προαπαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για τα συγκεκριμένα μαθησιακά έργα κάθε ενότητας ή μαθήματος. Παραδοσιακά, αξιοποιούνται διάφορα Πρωτόκολλα αξιολόγησης της ετοιμότητας του/της μαθητή/τριας τα οποία αξιοποιούν

- ✓ ερωτήσεις ανοιχτού τύπου (ανάπτυξης, σύντομης απάντησης, ασκήσεις, προβλήματα) ή
- ✓ ερωτήσεις κλειστού τύπου (ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, διαζευκτικής απάντησης, ερωτήσεις σύζευξης ή αντιστοίχισης, διάταξης, και συμπλήρωσης).

Παρακάτω, δίνονται παραδείγματα αξιοποίησης τέτοιων ερωτήσεων σε διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα.

Παραδείγματα

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής – Χημεία Α΄ Λυκείου

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

1. Το 1g είναι:

α. μονάδα βάρους	γ. μονάδα βάρους και μονάδα μάζας
β. μονάδα μάζας	δ. μονάδα άλλου μεγέθους

Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου «Σωστό - Λάθος»- Φυσική Α΄ Λυκείου

Χαρακτηρίστε με Σ τις παρακάτω προτάσεις, αν είναι σωστές, και με Λ, αν είναι λανθασμένες.

- Στην ευθύγραμμη ομαλή κίνηση η ταχύτητα είναι χρονικά σταθερή.
- Στην ευθύγραμμη ομαλή κίνηση το διάστημα είναι χρονικά σταθερό.
- Στην ομαλή κυκλική κίνηση η επιτάχυνση δεν είναι μηδέν.
- Στην ευθύγραμμη ομαλά επιταχυνόμενη κίνηση η ταχύτητα είναι χρονικά σταθερή.

Πρόβλημα διατυπωμένο με τη μορφή ερώτησης πολλαπλής επιλογής- Μαθηματικά Α΄ Λυκείου

Το κόστος ψ για την εκτύπωση ευχετήριων καρτών συμπεριλαμβάνει μια σταθερή χρέωση 3 ευρώ καθώς και 0,65 ευρώ για κάθε κάρτα που τυπώνεται. Ποια από τις παρακάτω εξισώσεις μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για να προσδιορίσουμε το κόστος ψ της εκτύπωσης x καρτών;

Α. $\psi = 3x + 0,65$	Β. $\psi = 3,65x$	Γ. $\psi = 6x + 0,65$
Δ. $\psi = 3 + 0,65x$	Ε. $\psi = 3,65 + x$	

Ερωτήσεις διάταξης- Βιολογία Β΄ Λυκείου

Να βάλετε σε σειρά από το απλούστερο στο πιο σύνθετο τις έννοιες:

- A. κύτταρο, B. οργανίδιο, Γ. όργανο, Δ. οργανισμός, E. ιστός
-

Η **αξιολόγηση των ενδιαφερόντων** των μαθητών είναι εξαιρετικής σημασίας καθώς μας επιτρέπει να εστιάζουμε τη διδασκαλία με τρόπους που να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά τους και να σχεδιάζουμε δραστηριότητες και τρόπους αξιολόγησης, που θα τους εμπλέκουν και θα τους κινητοποιούν. Η αξιοποίηση των ενδιαφερόντων τους, κάνει τους μαθητές να αναγνωρίζουν τις επιθυμίες και τις σκέψεις τους μέσα στην τάξη και να ανακαλύπτουν τη σχέση μεταξύ της σχολικής μάθησης και της προσωπικότητάς τους. Ενδεικτικά παρουσιάζεται ένα πρωτόκολλο αξιολόγησης ενδιαφερόντων για μαθητές της δευτεροβάθμιας. Υπάρχουν βέβαια πολλοί άλλοι τρόποι, ακόμη και προφορικής συλλογής πληροφοριών, μέσα από συζήτηση σε ομάδα, καθώς και ερωτηματολόγια με κλειστού τύπου επιλογές.

Παράδειγμα

Πρωτόκολλο αξιολόγησης ενδιαφερόντων

ΟΝΟΜΑ:

ΕΠΩΝΥΜΟ:

ΤΑΞΗ:

ΜΑΘΗΜΑ:

Συμπλήρωσε τις ακόλουθες προτάσεις:

1. Στον ελεύθερο χρόνο μου προτιμώ να
2. Αυτό που μου αρέσει στο σχολείο είναι
3. Αυτό που δε μου αρέσει στο σχολείο είναι
4. Όταν βγαίνω βόλτα, επιθυμώ να πηγαίνω.....
5. Η αγαπημένη μου δραστηριότητα/χόμπι είναι
6. Χρησιμοποιώ τον Η/Υ για
7. Το μεγαλύτερο όνειρό μου είναι
8. Το επάγγελμα που θα ήθελα να ακολουθήσω, στο μέλλον, είναι.....
9. Στον ελεύθερό μου χρόνο μου αρέσει να ασχολούμαι με.....

Όσον αφορά την αξιολόγηση των **μαθησιακών προτιμήσεων** των μαθητών, μπορεί να εστιάζει είτε στην αποτύπωση τύπου νοημοσύνης είτε σε προτιμήσεις που αφορούν την εργασία σε ομάδες, τους τρόπους αξιολόγησης και τους τρόπους γνωστικής επεξεργασίας. Ενδεικτικά παρουσιάζεται στη συνέχεια ένα αντίστοιχο πρωτόκολλο, στο οποίο αναδεικνύεται επίσης η αξιοποίηση του πρωτοκόλλου από τους ίδιους τους μαθητές. Οι μαθητές στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ωφελούνται μέσα από την επίγνωση των μαθησιακών τους προτιμήσεων, καθώς διευρύνεται η δυνατότητα της αυτο-καθοδήγησής τους στη μάθηση.

Παράδειγμα

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ

ΟΝΟΜΑ:

ΕΠΩΝΥΜΟ:

ΤΑΞΗ:

ΜΑΘΗΜΑ:

Βάλε ένα *V* σε όποια απάντηση σε εκφράζει καλύτερα. Η λίστα με τα περισσότερα *V* δείχνει πως σου αρέσει μαθαίνεις καλύτερα!

Λίστα 1-Οπτικό Στυλ μάθησης	
1. Τείνω να λαμβάνω σημειώσεις κατά τη διάρκεια λεκτικών συζητήσεων / διαλέξεων για να τις επανεξετάσω αργότερα	
2. Καταλαβαίνω εύκολα και ακολουθώ τις οδηγίες στους χάρτες	
3. Θυμάμαι καλύτερα γράφοντας τα πράγματα αρκετές φορές ή ζωγραφίζοντας εικόνες ή κάνοντας σχεδιαγράμματα.	
4. Τα οπτικά βοηθήματα (εικόνες, φυλλάδια, χάρτες, διαγράμματα, σχεδιαγράμματα) διευκολύνουν τη μάθηση για μένα.	
5. Μετά το σχολείο, μου αρέσει να διαβάζω τα σχολικά βιβλία.	
6. Μπορώ εύκολα να ακολουθήσω γραπτές οδηγίες.	
7. Κάνω εικόνα στο μυαλό μου, όσα διαβάζω σε μια ιστορία.	
8. Εγώ συνήθως ακολουθώ γραπτές οδηγίες καλύτερα από τις προφορικές.	
9. Προτιμώ να διαβάζω για κάποιο θέμα, παρά να ακούω για αυτό.	
Λίστα 2-Ακουστικό Στυλ μάθησης	
1. Λέω δυνατά/φωναχτά μια λέξη, όταν προσπαθώ να τη συλλαβίσω.	
2. Απομνημονεύω κάτι εύκολα, όταν το επαναλαμβάνω δυνατά.	
3. Μου αρέσει να ακούω τους ανθρώπους να μιλούν σε ραδιοφωνικές εκπομπές, ηχογραφήσεις κ.λπ.	
4. Οι διαλέξεις κερδίζουν την προσοχή μου.	
5. Όταν ο καθηγητής μου αναθέτει μια εργασία, μου αρέσει να έχω προφορικές οδηγίες για το πώς να την ολοκληρώσω.	
6. Ακολουθώ τις προφορικές οδηγίες καλύτερα από τις γραπτές.	
7. Συχνά προτιμώ να ακούω το ραδιόφωνο από την ανάγνωση μιας εφημερίδας.	
8. Όταν διαβάζω κάτι, μου αρέσει να ακούω μουσική, γιατί συγκεντρώνομαι καλύτερα.	
9. Θυμάμαι καλύτερα μια νέα έννοια, όταν τη λέω προφορικά.	
Λίστα 3-Κινησθητικό Στυλ μάθησης	
1. Είμαι καλός/ή να συναρμολογώ πράγματα (πάζλ, κατασκευές).	

2. Λατρεύω τη μάθηση μέσω πρακτικής εμπειρίας.	
3. Μου αρέσει να μαθαίνω κάνοντας πειράματα στο εργαστήριο.	
4. Προτιμώ να ασχολούμαι με κάποιο άθλημα, παρά να διαβάζω.	
5. Μου αρέσει να μαθαίνω παίζοντας ένα παιχνίδι.	
6. Όταν πρέπει να λύσω μία άσκηση, με βοηθάει πολύ να κινούμαι.	
7. Μου είναι δύσκολο να κάθομαι στην καρέκλα για αρκετή ώρα.	
8. Μου αρέσει να χορεύω, όταν ακούω μουσική.	
9. Υποδύομαι με επιτυχία ρόλους σε ένα θεατρικό παιχνίδι/παράσταση.	

Γράψε:

1. Ποια λίστα είχε τα περισσότερα V
2. Ποια λίστα είχε τα λιγότερα V
3. Υπάρχουν λίστες με τον ίδιο αριθμό V

Διάβασε τι σημαίνει το αποτέλεσμα:

Οπτικό Στυλ μάθησης	Οι εικόνες σε βοηθούν να μαθαίνεις πιο εύκολα. Η οπτικοποίηση της πληροφορίας σε βοηθά να οργανώνεις τις σκέψεις σου και να θυμάσαι καλύτερα. Σκέφτεσαι κάνοντας εικόνες στο μυαλό σου αυτό που μελετάς
Ακουστικό Στυλ μάθησης	Σου αρέσει να σκέφτεσαι φωναχτά Η μουσική σε βοηθάει στη μελέτη Μαθαίνεις καλύτερα, όταν ακούς κάτι περισσότερο από μία φορά
Κινησθητικό Στυλ μάθησης	Σε βοηθά να χρησιμοποιείς το σώμα σου, τα χέρια σου για να μαθαίνεις. Το γράψιμο, η σχεδίαση σε βοηθούν να θυμάσαι καλύτερα κάτι σημαντικό. Σου αρέσει να παρουσιάζεις αυτό που έμαθες(κατασκευή, σχεδιάγραμμα)
Λίστες με τον ίδιο αριθμό V Πολυαισθητηριακό Στυλ μάθησης	Χρησιμοποιείς ποικιλία τρόπων για να μαθαίνεις. Ανάλογα με το μαθησιακό περιβάλλον μπορείς να επιλέξεις ποιο στυλ μάθησης θα εφαρμόσεις για να προσεγγίσεις τη νέα γνώση, ή να την παρουσιάσεις σε άλλα άτομα

4. Συμφωνείς ότι η λίστα με τα περισσότερα V φανερώνει πώς σου αρέσει να μαθαίνεις; Αιτιολόγησε την απάντησή σου:

.....

Παραπομπή

<https://personalitymax.com/multiple-intelligences-test/>, 2015, Stetson&Associates,inc

Αφού ολοκληρώσουμε τη συλλογή των πληροφοριών από κάθε μαθητή, θα χρειαστεί να τα επεξεργαστούμε συγκεντρωτικά ανά τάξη, ώστε να μπορούμε να έχουμε εύκολη πρόσβαση σε αυτά.

Πρωτόκολλο συγκεντρωτικής καταγραφής της μαθησιακής προτίμησης

ΤΑΞΗ:

Μαθησιακή προτίμηση							
ΜΑΘΗΤΗΣ	Γλωσσική	Οπτικοχωρική	Λογομαθηματική	Μουσική	Κινησθητική	Ομαδική εργασία	Ατομική εργασία
Α							
Β							
Γ							
Δ							
Ε							
ΣΤ							

4.4 Προτάσεις για στρατηγικές και διδακτικά μέσα για την υλοποίηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία είναι μια απαιτητική παιδαγωγική προσέγγιση, που απαιτεί συστηματικό σχεδιασμό αλλά και πολλαπλά μέσα και στρατηγικές. Ο σχεδιασμός δραστηριοτήτων κατάλληλων για ουσιαστική κατανόηση, ελκυστικών και προσαρμοσμένων στις μαθησιακές ταυτότητες κάθε ομάδας μαθητών, απαιτεί μια πλούσια «Εργαλειοθήκη», εύκολων προς αξιοποίηση προτάσεων. Στην υπο-ενότητα αυτή, παρουσιάζεται ένας μεγάλος αριθμός προτεινόμενων στρατηγικών και μέσων (οι οποίες αναλύονται πλήρως, με παραδείγματα στον φάκελο εκπαιδευτικού υλικού).

Οι στρατηγικές είναι ευρύτερες προσεγγίσεις που είναι άμεσα συνδεδεμένες και απαραίτητες για την υλοποίηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, με άμεσες θεωρητικές αναφορές και εμπειρική τεκμηρίωση. Κάθε στρατηγική, μπορεί να υλοποιηθεί με διάφορα μέσα, ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο, την ομάδα των μαθητών ή τις διδακτικές προτιμήσεις του εκπαιδευτικού.

Κατάλογος στρατηγικών και μέσων

Στρατηγικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας	<ol style="list-style-type: none">1. Ξεκινώντας από το τέλος (backward planning)2. Γνωρίζω, Κατανοώ, Κάνω (Know, Understand and Do – KUD)3. Επικέντρωση σε βασικές έννοιες (Big Ideas)4. Σχεδιασμός δραστηριοτήτων με βάση την ταξινομία Bloom5. Εξερευνήσεις με ενδιαφέρον (Explorations by interest)6. Σχεδιασμός με βάση τα ενδιαφέροντα7. Κέντρα ενδιαφέροντος8. Κέντρα μάθησης (Learning Centers)9. Σταθμοί μάθησης/εργασίας10. Projects11. Μάθηση βασισμένη στην έρευνα12. Μάθηση με βάση την επίλυση προβλήματος13. Αξιολόγηση14. Δυνατότητα επιλογής τελικού προϊόντος15. Προσαρμογή ρυθμού εργασίας16. Χρήση διαβαθμισμένων δραστηριοτήτων17. Αναλογίες, μεταφορές και οπτικές αναπαραστάσεις18. Προσεγγίσεις «από το όλο στο μέρος» και «από το μέρος στο όλο»19. Επαναδιδασκαλία δεξιοτήτων20. Εμπλουτισμός περιεχομένου - content enhancement21. Σύμπτυξη του Αναλυτικού Προγράμματος - Compacting curriculum22. Αξιοποίηση διαφορετικών μαθησιακών προτιμήσεων (π.χ. Gardner)23. Χρήση ποικιλίας υλικών	
---	--	---

Διδακτικά μέσα διαφοροποιημένης διδασκαλίας

1. Games to practice
2. Αξιοποίηση ερωτημάτων των μαθητών
3. Ιστοεξερευνήσεις/ WebQuests
4. Λογοτεχνικοί κύκλοι
5. Προσαρμογή των οδηγιών
6. Σκαλωσιά/ Scaffolding
7. Φυσική δραστηριότητα
8. Χρήση μίνι διδασκαλιών για συγκεκριμένες δεξιότητες
9. Γραφικοί οργανωτές/εννοιολογικοί χάρτες
10. Προσαρμογή των εργασιών για το σπίτι
11. 3-2-1 Summarizer/ 3 πράγματα που έμαθα, 2 τρόποι που μπορώ να τα αξιοποιήσω, 1 απορία
12. 4 γωνιές/ Four Corners
13. Frayer model
14. Homework checkers
15. Inside-Outside Circle
16. Just in Time Teaching (JiTT)
17. Learning badges/ κονκάρδες
18. Pass the Ball/ Πάσες ερωτήσεων
19. RAFT
20. Κολλητοί ανάγνωσης
21. Think-Pair-Share
22. Think-Tac-Toe
23. Βιντεοσκοπημένο και μαγνητοφωνημένο υλικό
24. Διαγράμματα KWL
25. Διαπραγμάτευση κριτηρίων/ Μαθησιακά συμβόλαια
26. Δραστηριότητες αναφοράς/σφουγγάρι- anchoring
27. Αναλυτικό, δημιουργικό ή πρακτικό τελικό προϊόν, οπτικό, ακουστικό ή κιναισθητικό προϊόν
28. Έκθεση 1 λεπτού/ One Minute Essay
29. Υλικό διαφορετικής αναγνωστικής δυσκολίας
30. Ημερολόγιο μάθησης
31. Καθοδηγούμενες σημειώσεις
32. Κάρτες απάντησης/ Κάρτες Ναι/όχι, thumb it/
33. Κάρτες εισόδου/ εξόδου
34. Κύβοι/ Cubing
35. Κύκλοι ενδιαφέροντος
36. Λίστα με λέξεις κλειδιά πριν τη διδασκαλία
37. Λίστες ελέγχου
38. Μενού
39. Μνημονοκάρτες
40. Οδηγοί μελέτης
41. Παιχνίδι ρόλων
42. Περίληψη βασικών ιδεών
43. Πίνακες επιλογών
44. Πολλαπλά κείμενα
45. Προσομοίωση
46. Προσωπική ατζέντα
47. Ρολόγια ραντεβού
48. Ρουμπρίκες
49. Σωκρατικό σεμινάριο

Παρακάτω παρουσιάζεται μια ενδεικτική αντιστοίχιση μεταξύ συγκεκριμένων στρατηγικών και μέσων με τα οποία μπορεί να υλοποιηθεί η συγκεκριμένη στρατηγική. Η επιλογή του μέσου εξαρτάται από τους στόχους, το στάδιο της διδασκαλίας, το γνωστικό αντικείμενο ή το προσωπικό στυλ του εκπαιδευτικού. Σε κάθε περίπτωση, η παρουσίαση εδώ είναι ενδεικτική και αναδεικνύει το πλήθος των επιλογών που υπάρχουν για τους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να υλοποιήσουν διαφοροποιημένη διδασκαλία

Ενδεικτική αντιστοίχιση στρατηγικών με διαφορετικά μέσα διαφοροποίησης

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΜΕ:
3. Επικέντρωση σε βασικές έννοιες (Big Ideas)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Περίληψη βασικών ιδεών 2. Λίστα με λέξεις κλειδιά πριν τη διδασκαλία 3. Λίστες ελέγχου
6. Σχεδιασμός με βάση τα ενδιαφέροντα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Κύκλοι ενδιαφέροντος 2. Think-Tac-Toe 3. RAFT 4. Φυσική δραστηριότητα 5. Βιντεοσκοπημένο και μαγνητοφωνημένο υλικό 6. Think-Pair-Share 7. Games to practice
7. Κέντρα ενδιαφέροντος	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γραφικοί οργανωτές/ εννοιολογικοί χάρτες 2. Ρουμπρίκες 3. Γραφικοί οργανωτές/ εννοιολογικοί χάρτες 4. Βιντεοσκοπημένο και μαγνητοφωνημένο υλικό 5. RAFT 6. Σκαλωσιά/ Scaffolding 7. Οδηγοί μελέτης 8. Games to practice
8. Κέντρα μάθησης (Learning Centers)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γραφικοί οργανωτές/ εννοιολογικοί χάρτες 2. Ρουμπρίκες 3. Γραφικοί οργανωτές/ εννοιολογικοί χάρτες 4. Βιντεοσκοπημένο και μαγνητοφωνημένο υλικό 5. RAFT 6. Σκαλωσιά/ Scaffolding 7. Οδηγοί μελέτης 8. Think-Tac-Toe 9. Μενού 10. Πίνακες επιλογών
13. Αξιολόγηση	<ol style="list-style-type: none"> 1. Διαπραγμάτευση κριτηρίων/ Μαθησιακά συμβόλαια 2. Ρουμπρίκες 3. Κάρτες εισόδου/ εξόδου 4. Κάρτες απάντησης/ Κάρτες Ναι/όχι

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Ημερολόγιο μάθησης 6. Έκθεση 1 λεπτού/ One Minute Essay 7. Διαγράμματα KWL 8. 3-2-1 Summarizer/ 3 πράγματα που έμαθα, 2 τρόποι που μπορώ να τα αξιοποιήσω, 1 απορία 9. Frayer model 10. Αναλυτικό, δημιουργικό ή πρακτικό τελικό προϊόν, οπτικό, ακουστικό ή κιναισθητικό προϊόν 11. Think-Tac-Toe 12. Μενού
14. Δυνατότητα επιλογής τελικού προϊόντος	<ol style="list-style-type: none"> 1. Think-Tac-Toe 2. Μενού 3. Πίνακες επιλογών 4. Αναλυτικό, δημιουργικό ή πρακτικό τελικό προϊόν, οπτικό, ακουστικό ή κιναισθητικό προϊόν
16. Χρήση διαβαθμισμένων δραστηριοτήτων	<ol style="list-style-type: none"> 1. Think-Tac-Toe 2. Γραφικοί οργανωτές/ εννοιολογικοί χάρτες 3. Προσαρμογή των οδηγιών 4. Προσαρμογή των εργασιών για το σπίτι 5. RAFT 6. Δραστηριότητες αναφοράς/σφουγγάρι- anchoring 7. Έκθεση 1 λεπτού/ OneMinuteEssay 8. Καθοδηγούμενες σημειώσεις 9. Κάρτες εισόδου/ εξόδου 10. Κύβοι/ Cubing 11. Μενού 12. Πίνακες επιλογών
19. Επαναδιδασκαλία δεξιοτήτων	<ol style="list-style-type: none"> 1. Χρήση μίνι διδασκαλιών για συγκεκριμένες δεξιότητες 2. Σκαλωσιά/ Scaffolding 3. Οδηγοί μελέτης 4. Λίστα με λέξεις κλειδιά πριν τη διδασκαλία 5. Λίστες ελέγχου 6. Καθοδηγούμενες σημειώσεις
21. Σύμπτυξη του Αναλυτικού Προγράμματος - Compacting curriculum	<ol style="list-style-type: none"> 1. Διαπραγμάτευση κριτηρίων/ Μαθησιακά συμβόλαια 2. Υλικό διαφορετικής αναγνωστικής δυσκολίας 3. Πολλαπλά κείμενα
22. Αξιοποίηση διαφορετικών μαθησιακών προτιμήσεων (π.χ. Gardner)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Think-Tac-Toe 2. Μενού 3. Πίνακες επιλογών 4. Αναλυτικό, δημιουργικό ή πρακτικό τελικό προϊόν, οπτικό, ακουστικό ή κιναισθητικό προϊόν 5. Βιντεοσκοπημένο και μαγνητοφωνημένο υλικό 6. Γραφικοί οργανωτές/ εννοιολογικοί χάρτες 7. Reading Partners and Audio/Video 8. Think-Pair-Share

Για την υλοποίηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιήσουν αρχικά στρατηγικές και μέσα που δεν απαιτούν σημαντική προετοιμασία, έως ότου αισθανθούν έτοιμοι, είτε μόνοι τους είτε σε συνεργασία με άλλους εκαπιδευτικούς να προχωρήσουν σταδιακά σε δραστηριότητες πιο απαιτητικής προετοιμασίας.

Στρατηγικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Απλής προετοιμασίας

15. Γνωρίζω, Καταννώ, Κάνω
16. Επικέντρωση σε βασικές έννοιες (Big Ideas)
17. Σχεδιασμός δραστηριοτήτων με βάση την ταξινόμια Bloom
18. Εξερευνήσεις με ενδιαφέρον (Explorations by interest)
19. Μάθηση βασισμένη στην έρευνα
20. Μάθηση με βάση την επίλυση προβλήματος
21. Αξιολόγηση
22. Δυνατότητα επιλογής τελικού προϊόντος
23. Προσαρμογή ρυθμού εργασίας
24. Χρήση διαβαθμισμένων δραστηριοτήτων
25. Προσεγγίσεις «από το όλο στο μέρος» και «από το μέρος στο όλο»
26. Επαναδιδασκαλία δεξιοτήτων
27. Χρήση ποικιλίας υλικών
28. Αξιοποίηση διαφορετικών μαθησιακών προτιμήσεων

Σύνθετης προετοιμασίας

1. Ξεκινώντας από το τέλος (backward planning)
2. Σχεδιασμός με βάση τα ενδιαφέροντα
3. Κέντρα ενδιαφέροντος
4. Κέντρα μάθησης (Learning Centers)
5. Σταθμοί μάθησης/εργασίας
6. Projects
7. Αναλογίες, μεταφορές και οπτικές αναπαραστάσεις
8. Εμπλουτισμός περιεχομένου - content enhancement
9. Σύμπτυξη του Αναλυτικού Προγράμματος - Compacting curriculum

Μέσα διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Απλής προετοιμασίας

15. Games to practice
16. Αξιοποίηση ερωτημάτων των μαθητών
17. Ιστοεξερευνήσεις/ WebQuests
18. Προσαρμογή των οδηγιών
19. Προσαρμογή των εργασιών για το σπίτι
20. 3-2-1 Summarizer/ 3 πράγματα που έμαθα, 2 τρόποι που μπορώ να τα αξιοποιήσω, 1 απορία
21. Κολλητοί ανάγνωσης
22. Think-Pair-Share
23. Βιντεοσκοπημένο και μαγνητοφωνημένο υλικό
24. Διαγράμματα KWL
25. Έκθεση 1 λεπτού/ One Minute Essay
26. Ημερολόγιο μάθησης
27. Καθοδηγούμενες σημειώσεις
28. Κάρτες απάντησης/ Κάρτες Ναι/όχι, thumb it
29. Κάρτες εισόδου/ εξόδου
30. Λίστα με λέξεις κλειδιά πριν τη διδασκαλία
31. Λίστες ελέγχου
32. Μνημονοκάρτες
33. Παιχνίδι ρόλων
34. Περίληψη βασικών ιδεών
35. Ρολόγια ραντεβού
36. Pass the Ball/ Πάσες ερωτήσεων
37. Homework checkers
38. Inside-Outside Circle
39. Just in Time Teaching (JiTT)
40. 4 γωνιές/ Four Corners
41. Frayer model

Σύνθετης προετοιμασίας

1. Σκαλωσιά/ Scaffolding
2. Φυσική δραστηριότητα
3. Χρήση μίνι διδασκαλιών για συγκεκριμένες δεξιότητες
4. Learning badges/ κονκάρδες
5. RAFT
6. Think-Tac-Toe
7. Γραφικοί οργανωτές/ εννοιολογικοί χάρτες
8. Διαπραγμάτευση κριτηρίων/ Μαθησιακά συμβόλαια
9. Αναλυτικό, δημιουργικό ή πρακτικό τελικό προϊόν, οπτικό, ακουστικό ή κιναισθητικό προϊόν
10. Υλικό διαφορετικής αναγνωστικής δυσκολίας
11. Κύβοι/ Cubing
12. Κύκλοι ενδιαφέροντος
13. Μενού
14. Πίνακες επιλογών
15. Πολλαπλά κείμενα
16. Προσομοίωση
17. Προσωπική ατζέντα
18. Ρουμπρίκες
19. Σωκρατικό σεμινάριο
20. Λογοτεχνικοί κύκλοι
21. Δραστηριότητες αναφοράς/σφουγγάρι- anchoring
22. Οδηγοί μελέτης

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία είναι μια προσέγγιση που αξιοποιεί ήδη υπάρχουσες στρατηγικές και πρακτικές, από αρκετούς επιστημονικούς και επαγγελματικούς χώρους . Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια σύγχυση σχετικά με το περιεχόμενο κάθε όρου, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιούμε τον ίδιο όρο με διαφορετικό περιεχόμενο ή διαφορετικούς όρους με κοινό περιεχόμενο. Παρακάτω, παρουσιάζεται ένα ευρετήριο των πιο συχνών σχετικών όρων με στόχο τη βέλτιστη επικοινωνία και τη δημιουργία ενός κοινού κώδικα σχετικά με τη ορολογία που χρησιμοποιούμε.

Ευρετήριο στρατηγικών και μέσων διαφοροποιημένης διδασκαλίας

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ & ΜΕΣΑ	ΜΕ ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ...
A	
Αξιοποίηση διαφορετικών μαθησιακών προτιμήσεων (Gardner)	Η αξιοποίηση διαφορετικών μαθησιακών προτιμήσεων αναφέρεται στη διαμόρφωση από τον/την εκπαιδευτικό ενός ευέλικτου πλαισίου διδασκαλίας που επιτρέπει σε κάθε μαθητή/τρια να χρησιμοποιεί τους δικούς του τρόπους και στρατηγικές κατάκτησης γνώσεων και απόκτησης δεξιοτήτων ώστε να επιτύχει καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα
Αξιοποίηση ερωτημάτων που ήδη έχουν οι μαθητές	Η θέση ερωτημάτων και η εύρεση απαντήσεων είναι ένας εξαιρετικά σημαντικός τρόπος μάθησης που βασίζεται στη διερεύνηση, καθώς συμβάλλει στην αποτελεσματική δημιουργία γνώσεων. Επιπλέον αναγνωρίζει την ευθύνη και τη συνεισφορά των μαθητών στη διδασκαλία.
Αξιοποίηση παιχνιδιού (Games to practice)	Ένα καλά σχεδιασμένο παιχνίδι οδηγεί τους παίκτες/μαθητές μέσω προσεκτικά σχεδιασμένων εργασιών να προχωρήσουν σε μεγαλύτερες προκλήσεις και μπορούν να υποστηρίξουν όλων των ειδών τους εκπαιδευόμενους.
B	
Βιντεοσκοπημένο και ηχογραφημένο υλικό	Βίντεο, κινούμενα γραφικά με αφήγηση, ταινίες, συνεντεύξεις, μαγνητοφωνημένες ή οπτικοποιημένες διασκευές λογοτεχνικών κειμένων, ντοκιμαντέρ, αποσπάσματα από εκπομπές, δελτία ειδήσεων, δελτία καιρού κ.λπ.

Γ

Γνωρίζω, Κατανοώ, Κάνω (Know, Understand and Do – KUD)	<p>Η οργάνωση των μαθησιακών στόχων σε</p> <p>α) γνώση, η οποία σχετίζεται με γεγονότα, ορισμούς, ημερομηνίες και άλλες βασικές πληροφορίες που πρέπει να θυμούνται οι μαθητές/τριες,</p> <p>β) κατανόηση, η οποία αφορά έννοιες, αρχές ή γενικεύσιμες ιδέες που πρέπει να κατανοήσουν ή</p> <p>γ) δεξιότητες, συγκεκριμένες συμπεριφορές (π.χ. συνεργασία, εργασία σε ομάδες) και τρόπους επεξεργασίας (π.χ. παράφραση, περίληψη, κατηγοριοποίηση κ.λπ.).</p>
---	--

Δ

Διδασκαλία «πάνω στην ώρα» (Just-in-time teaching -JiTT)	<p>Οι μαθητές/τριες εκτελούν στοχευμένα διαμορφωμένες εργασίες, οι οποίες αποστέλλονται ηλεκτρονικά στον/στην εκπαιδευτικό σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα πριν το επόμενο μάθημα στην τάξη. Ο/Η εκπαιδευτικός τις διαβάζει, συλλέγει πληροφορίες για το επίπεδο ετοιμότητας των μαθητών/τριών, για να ρυθμίσει το μάθημα της τάξης, ώστε να ταιριάζει στις ανάγκες τους.</p>
---	--

Ε

Εμπλουτισμός περιεχομένου (Content enhancement)	<p>Ο εμπλουτισμός του περιεχομένου αναφέρεται στους εκπαιδευτικούς στόχους του αναλυτικού προγράμματος που ο/η εκπαιδευτικός χαρακτηρίζει ως βασικούς να αφομοιωθούν από τους μαθητές/τριες, και για αυτό σχεδιάζει και χρησιμοποιεί τεχνικές (ρουτίνες) διδασκαλίας που ενεργοποιούν την αλληλεπίδραση των μαθητών/τριων με το περιεχόμενο της διδασκαλίας.</p>
Εννοιολογική χαρτογράφηση	<p>Οι εννοιολογικοί χάρτες (concept maps) ανήκουν στους γραφικούς οργανωτές (graphic organizers), και αποτελούν ένα σαφές μέσο αναπαράστασης δεδομένων και πληροφοριών με τρόπο που είναι οπτικά ενδιαφέρων και κατανοητός και αναδεικνύει την ύπαρξη σχέσεων ή την εσωτερική οργάνωση μίας έννοιας.</p>
Εξερευνήσεις με βάση τα ενδιαφέροντα (Explorations by interest)	<p>Προσαρμογή του προγράμματος σπουδών με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών δίνοντάς τους πολλαπλές οδούς εξερεύνησης σε ένα συγκεκριμένο θέμα.</p>
Επικέντρωση σε βασικές έννοιες (Big Ideas)	<p>Οι βασικές έννοιες (Big Ideas) είναι νοητικές κατασκευές που είναι διαχρονικές, καθολικές και αφηρημένες. Περιλαμβάνουν βασικές αρχές, θεωρίες, γενικές αλήθειες και γενικεύσιμες ιδέες που μπορούν εφαρμοστούν σε διαφορετικά θέματα,</p>

	πλαίσια ή προβλήματα που συναντούν οι μαθητές/τριες σε διαφορετικές φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας ή σε διαφορετικά διδακτικά αντικείμενα.
I	
Ιστοεξερευνήσεις (WebQuests)	Είναι δομημένες διερευνητικές δραστηριότητες μαθητών, στις οποίες το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών αντλούνται από τον Παγκόσμιο Ιστό.
K	
Κέντρα ενδιαφέροντος	Είναι χώροι που μπορεί να γίνουν διάφορες δραστηριότητες ή εργασίες ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Αποτελούν ένα είδος Κέντρου Μάθησης, όπου τα υλικά και τα έργα οργανώνονται γύρω από κάτι που ενδιαφέρει τους μαθητές.
Κέντρα μάθησης (Learning Centers)	Είναι περιοχές μελέτης και δράσης μέσα στην τάξη, στις οποίες οι μαθητές μπορούν να εργάζονται ατομικά ή σε ζεύγη ή σε μικρές ομάδες. Μπορεί να οργανώνονται με βάση θεματικές ή γνωστικά αντικείμενα.
Κολλητοί ανάγνωσης (Reading Partner)	Πρόκειται για ζευγάρια μαθητών/τριών που συνεργάζονται για να μελετήσουν ένα κείμενο. Οι κολλητοί ανάγνωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ποικίλα διδακτικά αντικείμενα με στόχο την άντληση πληροφοριών, την κατανόηση ή την επεξεργασία ενός κειμένου, την υποστήριξη και την ενίσχυση της συνεργασίας.
Κονκάρδες (Learning badges)	Οι κονκάρδες είναι εικονικά βραβεία, τα οποία χρησιμοποιούνται ως ένα σύστημα επιβράβευσης των μαθητών/τριών.
Λ	
Λογοτεχνικοί κύκλοι	Σχηματίζονται όταν οι μαθητές μοιρασμένοι σε μικρές ομάδες συγκεντρώνονται για να συζητήσουν ένα βιβλίο ή ένα θέμα που διάβασαν.
M	
Μάθηση βασισμένη στην έρευνα (Inquiry Based Learning)	Στηρίζεται κυρίως στις αναζητήσεις, απορίες και ερωτήσεις των μαθητών παρά στην παρουσίαση της διδακτέας ύλης από τον/την εκπαιδευτικό. Οι μαθητές/τριες εμπλέκονται σε δύσκολες προβληματικές ή καταστάσεις που έχουν όμως ανοιχτή λύση σε βαθμό που να είναι αποδεκτό ένα εύρος λύσεων και απαντήσεων. Στόχος είναι ο μαθητής να εμπλακεί προσωπικά στη γνωστική διαδικασία και να μάθει πώς να μαθαίνει μόνος του.

<p>Μάθηση με βάση την επίλυση προβλήματος (Problem-Based Learning-PBL)</p>	<p>Μέσω αυτού του μοντέλου προσεγγίζεται η γνώση και οι δεξιότητες, ως προϊόντα ατομικής γνωστικής συγκρότησης και εμπειρίας, αφού ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού είναι να βοηθά και να καθοδηγεί τους μαθητές στην αναζήτησή της. Προκαλεί ενδιαφέρον στους/στις μαθητές/τριες, γιατί οδηγούνται στην επίλυση πραγματικών προβλημάτων αναζητώντας απάντηση σε ερωτήματα με το δικό τους ρυθμό και σύμφωνα με τις δικές τους ανάγκες, συνδυάζοντας γνώσεις από διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα.</p>
<p>Μενού (learning menu)</p>	<p>Ένα μενού αποτελείται από ένα σύνολο δραστηριοτήτων και ασκήσεων που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ή έννοια που επιθυμεί να διδάξει ο/η εκπαιδευτικός από το οποίο οι μαθητές/τριες επιλέγουν δραστηριότητες και εργασίες για να επεξεργαστούν σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους.</p>
<p>Μέσα-έξω στον κύκλο (Inside-outside circle)</p>	<p>Είναι μια συνεργατική τεχνική μάθησης. Οι μαθητές/τριες σχηματίζουν δύο ομόκεντρους κύκλους και διαδοχικά περιστρέφονται για να συνομιλήσουν με τον/την επόμενο/η συμμαθητή/τρια για να απαντήσουν ή να συζητήσουν τις ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού. Αυτή η μέθοδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη συλλογή ποικίλων πληροφοριών, την παραγωγή νέων ιδεών και την επίλυση προβλημάτων.</p>
<p>Μοντέλο Frayer (Frayer model)</p>	<p>Ο σκοπός του μοντέλου Frayer είναι να αναλύσει και να προσδιορίσει λέξεις και έννοιες. Πρόκειται για ένα γραφικό οργανωτή που παρέχει τη δυνατότητα στους/στις μαθητές/τριες να περιγράψουν μια λέξη/έννοια με τέσσερις διαφορετικούς τρόπους. Ο γραφικός οργανωτής Frayer, συνήθως, περιλαμβάνει τα παρακάτω τέσσερα πλαίσια που περιβάλλουν την κεντρική λέξη ή έννοια ή ιδέα: ορισμός, χαρακτηριστικά, παραδείγματα, μη παραδείγματα.</p>
	
<p>Ξεκινώντας από το τέλος (backward planning)</p>	<p>Ο/η εκπαιδευτικός ξεκινάει τον σχεδιασμό της διδασκαλίας ορίζοντας σαφείς μαθησιακούς στόχους με βάση τι ακριβώς θέλει να ξέρουν οι μαθητές/τριες στο τέλος της διδασκαλίας. Οι επιλογές γίνονται με επίκεντρο την κατανόηση σε βάθος και στη συνέχεια επιλέγει τους τρόπους αξιολόγησης της μάθησης, τα βήματα, τις διδακτικές μεθόδους και τα μέσα που θα αξιοποιήσει.</p>

Π

<p>Πάσες ερωτήσεων (Pass the Ball)</p>	<p>Οι πάσες ερωτήσεων είναι ένα παιχνίδι ερωτήσεων, στο οποίο ο/η εκπαιδευτικός διατυπώνει μία ερώτηση και δίνει «πάσα» στον μαθητή/τρια για να την απαντήσει. Εάν η ερώτηση απαντηθεί σωστά, ο μαθητής/τρια μπορεί να επιχειρήσει να βάλει καλάθι (Κατάλληλο για παιδιά μικρότερης ηλικίας). Εάν δυσκολεύεται να απαντήσει ή απαντήσει λάθος, δίνει «πάσα» σε ένα συμμαθητή/τρια του για να απαντήσει.</p>
<p>Παιχνίδι ρόλων (Role-playing)</p>	<p>Το παιχνίδι ρόλων αποτελεί ένα τρόπο εργασίας όπου μέσα από μια κατάσταση, ένα σενάριο ή ένα πρόβλημα οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν ρόλους δημιουργώντας πιθανούς διαλόγους υποδυόμενοι τους ρόλους αυτούς. Αυτό το είδος μαθησιακής εμπειρίας μπορεί να εφαρμοστεί σε πολλά γνωστικά αντικείμενα προσφέροντας χρήσιμες ευκαιρίες μάθησης.</p>
<p>Πίνακες επιλογών (Choice boards)</p>	<p>Οι πίνακες επιλογών αποτελούν ένα γραφικό τρόπο οργάνωσης που επιτρέπει στους μαθητές/τριες να επιλέξουν διαφορετικής μορφής εργασίες και ασκήσεις για να μάθουν για μια συγκεκριμένη ιδέα.</p>
<p>Προσαρμογή των εργασιών για το σπίτι</p>	<p>Η προσαρμογή των εργασιών για το σπίτι αναφέρεται στη διαφοροποίηση και στις δραστηριότητες εμπέδωσης κατά τη μελέτη στο σπίτι, ώστε να εξασφαλίζεται η ολοκλήρωση των εργασιών από τους μαθητές και τις μαθήτριες.</p> <p>Για παράδειγμα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιτρέψτε σε έναν μαθητή να απαντήσει σε ερωτήσεις προφορικά αντί για γραπτά, ή ηλεκτρολογώντας σε έναν υπολογιστή, αντί να γράψει με το χέρι. • Επιτρέψτε στο/στη μαθητή/τρια να απαντήσει διαφορετικά/εναλλακτικά σε μία εργασία.
<p>Προσαρμογή των οδηγιών</p>	<p>Η «Προσαρμογή των οδηγιών» κατά την εφαρμογή της Διαφοροποιημένης διδασκαλίας αφορά την προληπτική, οργανωμένη και ταυτόχρονα ευέλικτη εναρμόνιση της διδασκαλίας ώστε να αρθούν εμπόδια που μπορεί να υπάρχουν στην κατανόηση από τις ίδιες τις οδηγίες. Δεν αφορούν προσαρμογές στο ίδιο το έργο που απαιτείται, αλλά μόνο στην πρόσβαση στο τι απαιτείται να κάνει ο μαθητής και η μαθήτρια.</p>
<p>Προσωπική Agenda</p>	<p>Πρόκειται για εξατομικευμένες λίστες δραστηριοτήτων/ασκήσεων που ο/η μαθητής/τριας πρέπει να ολοκληρώσει σε συγκεκριμένο χρόνο, συνήθως σε διάστημα δύο ή τριών εβδομάδων. Διαφοροποιείται η μορφή τους ανάλογα με την ηλικία και τις δεξιότητες των μαθητών.</p>

Ρ

Ρόλος-Κοινό-Μορφή-Θέμα (RAFT, Role-Audience-Format-Topic)	Το RAFT (Ρόλος-Κοινό-Μορφή-Θέμα) είναι ένας πίνακας ή ένας γραφικός οργανωτής, ο οποίος καθοδηγεί τους μαθητές/τριες στην παραγωγή γραπτού λόγου. Όλοι ενθαρρύνονται να σκεφτούν και να κατανοήσουν το ρόλο τους ως συγγραφείς αναλαμβάνοντας συγκεκριμένο ρόλο, λαμβάνοντας υπόψη το κοινό που θα απευθυνθούν, τη μορφή του κειμένου που θα δημιουργήσουν και το θέμα που θα προσεγγίσουν.
Ρουμπρίκες	Είναι ένα εργαλείο περιγραφικής αξιολόγησης με διαβαθμισμένα κριτήρια επίτευξης μιας εργασίας. Δεν αποτελεί ένα τυποποιημένο τεστ. Η χρήση της ρουμπρίκας υποστηρίζει τη σαφήνεια στην αξιολόγηση και στην οργάνωση διαβαθμισμένων μαθησιακών έργων. Επιπλέον, συντελεί στην κατανόηση από τους μαθητές των απαιτήσεων του έργου και στην αυτό-αξιολόγησή τους.

Σ

Σκαλωσιά (Scaffolding)	Ο όρος αναφέρεται σε μια σταδιακά μειούμενη παροχή υποστήριξης από την πλευρά του εκπαιδευτικού έως ότου ο/η μαθητής/ήτρια να μπορεί να εργαστεί αυτόνομα σε σχέση με τον εκάστοτε στόχο.
Σκέφτομαι-Συνεργάζομαι-Μοιράζομαι (Think-Pair-Share)	Το «Σκέφτομαι-Συνεργάζομαι-Μοιράζομαι» (Think-Pair-Share) είναι μία συνεργατική πρακτική διδασκαλίας. Οι μαθητές/τριες αρχικά σκέφτονται ή εργάζονται μόνοι τους, στη συνέχεια εργάζονται σε ζεύγη και μετά μοιράζονται την εργασία τους με άλλους σε μικρή ή σε μεγάλη ομάδα.
Σταθμοί μάθησης εργασίας	Η τάξη χωρίζεται σε σταθμούς εργασίας και όλοι/ες οι μαθητές/τριες σε ομάδες περνούν διαδοχικά από όλους τους σταθμούς. Οι μαθητές/τριες εκτελούν διαφορετικές δραστηριότητες, προσαρμοσμένες στα ενδιαφέροντα και στις ανάγκες τους και στο τέλος της διαδικασίας, όλοι/ες έχουν περάσει από όλους τους «σταθμούς εργασίας». Η δραστηριότητα των σταθμών λειτουργεί καλά για να ξεκινήσει μια νέα ενότητα ή για να διερευνηθεί σε βάθος κάτι που οι μαθητές/τριες έχουν ήδη μελετήσει και τους προκάλεσε το ενδιαφέρον.
Σύμπτυξη Αναλυτικού Προγράμματος	Αναφέρεται στην προσαρμογή του περιεχομένου του Αναλυτικού Προγράμματος που οι μαθητές/τριες γνωρίζουν με νέο περιεχόμενο, με επιλογές εμπλουτισμού ή άλλες πρόσθετες δραστηριότητες έτσι ώστε το αναλυτικό πρόγραμμα και η διδακτέα ύλη να ανταποκριθούν στις μαθησιακές ανάγκες του συνόλου της τάξης. Η Σύμπτυξη Αναλυτικού

(Compacting Curriculum)	Προγράμματος/Compacting Curriculum αξιοποιείται συχνά για μαθητές που έχουν ήδη κατακτήσει τους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος που προβλέπονται.
Σχεδιασμός δραστηριοτήτων με βάση ταξινομίες (ταξινομία Bloom)	Η ταξινομία Bloom ακολουθεί θεωρητικά ένα συνεχές από τις χαμηλότερες στις υψηλότερες δεξιότητες σκέψης, διαχωρίζοντας τα γνωστικά έργα σε έξι επίπεδα, από τα πιο απλά στα πιο σύνθετα: Γνώση, Κατανόηση, Εφαρμογή, Ανάλυση, Σύνθεση, Αξιολόγηση.
Σχεδιασμός με βάση τα ενδιαφέροντα	Τα ενδιαφέροντα των μαθητών σχετίζονται με τα θέματα που προκαλούν την περιέργεια και εμπνέουν τους μαθητές για περαιτέρω εμπλοκή στη μάθηση
Σχέδιο Εργασίας (Project)	Ως βασικές προϋποθέσεις για την υλοποίηση των Σχεδίων Εργασίας θεωρούνται η ενεργός συμμετοχή όλων των μελών της ομάδας και η πραγματοποίηση δραστηριοτήτων βιωματικής μορφής με αφετηρία τα ενδιαφέροντα ή τους προβληματισμούς των παιδιών. Η πορεία του σχεδιάζεται από την ομάδα και ο κύριος στόχος είναι η παραγωγή ενός έργου, το οποίο μπορεί να είναι μία αισθητική σύνθεση, μία χειροπρακτική κατασκευή ή να οδηγεί στη λύση ενός προβλήματος ή στην απάντηση ενός ερωτήματος που είχε τεθεί αρχικά από την ομάδα.
Σωκρατικό σεμινάριο	Το Σωκρατικό Σεμινάριο αποτελεί μία διαδικασία μαθησιακής συζήτησης γύρω από ένα θέμα ή ένα κείμενο. Η συζήτηση διεξάγεται στο πρότυπο της Σωκρατικής μεθόδου των ερωτήσεων, απαντήσεων και των επαγωγικών συλλογισμών. Στο πλαίσιο της συζήτησης, οι μαθητές ακούνε προσεκτικά τα σχόλια των άλλων, σκέπτονται κριτικά για τον εαυτό τους και εκφράζουν τις δικές τους σκέψεις και τις απαντήσεις τους στις σκέψεις των άλλων.
T	
Τέσσερις γωνιές (Four Corners)	Ο/Η εκπαιδευτικός υποβάλλει στους/στις μαθητές/τριες μια ερώτηση περιεχομένου ή αναφέρει μια αμφιλεγόμενη δήλωση. Οι μαθητές/τριες θα έχουν δύο λεπτά να αναλογιστούν την απάντηση και τότε θα πρέπει να επιλέξουν τη θεματική γωνιά στην τάξη που έχει διαμορφωθεί με υλικό που αντιστοιχίζεται στην απάντησή τους. Αυτή η τεχνική διεγείρει τη μάθηση μέσω της κίνησης και της συζήτησης. Επίσης προωθεί την ακρόαση, τη λεκτική επικοινωνία, την κριτική σκέψη και τη λήψη αποφάσεων.

<p>Τι γνωρίζω;- Τι Θέλω να μάθω;- Τι έμαθα;</p> <p>(Know– Want to know- Learned - KWL)</p>	<p>Είναι γραφικοί οργανωτές που βοηθούν τους/τις μαθητές/τριες να οργανώνουν πληροφορίες πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από ένα μάθημα. Τα πρώτα δύο βήματα (Τι γνωρίζω;- Τι Θέλω να μάθω;) μπορούν να ενεργοποιήσουν τις προηγούμενες γνώσεις, να ενθαρρύνουν τους/τις μαθητές/τριες να κάνουν προβλέψεις και να μοιραστούν τους στόχους του μαθήματος. Το τελευταίο βήμα (Τι έμαθα;) συμβαίνει μετά την ανάγνωση και τη διδασκαλία, όταν οι μαθητές/τριες επιβεβαιώνουν τι έχουν διαβάσει και ποιες νέες πληροφορίες και γεγονότα έχουν μάθει.</p>
<p>3 πράγματα που έμαθα, 2 πράγματα που θέλω να μάθω περισσότερα, 1 απορία</p> <p>(3-2-1 Summarizer)</p>	<p>Αυτή η τεχνική παρέχει μια δομή στους/στις μαθητές/τριες να εμπλέκονται ενεργητικά στη μάθησή τους, να καταγράφουν όσα έχουν κατανοήσει και να συνοψίζουν τη μάθησή τους, ώστε η γνώση να γίνει προσωπική. Παρέχει επίσης τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευτικούς να εντοπίζουν σημεία που χρειάζονται εκ νέου διδασκαλία, καθώς και σημεία που έχουν προκαλέσει το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών.</p>
<p>Τοίχος Γκράφτι</p>	<p>Πρόκειται για έναν κοινό χώρο γραφής (μεγάλο φύλλο χαρτιού ή ο πίνακας της τάξης) όπου οι μαθητές καταγράφουν τα σχόλια, τις παρατηρήσεις, τις ερωτήσεις τους . Οι μαθητές/τριες με την αναγραφή ενός κειμένου με συνθήματα ή ζωγραφική σε μεγάλες συνήθως επιφάνειες, π.χ. σε τοίχους καταθέτουν την ατομική τους σκέψη δημιουργώντας έναν τοίχο γκράφτι με συνθέσεις όλης της τάξης.</p>
<p>Τρίλιζα</p> <p>(Think-Tac-Toe)</p>	<p>Η τρίλιζα είναι ένας πίνακας εννέα κελιών, στα οποία ο/η εκπαιδευτικός τοποθετεί διαφορετικές δραστηριότητες. Εστιάζει σε ένα μάθημα, μια ενότητα ή ένα κεφάλαιο και μπορεί να προσαρμοστεί για τη διδασκαλία διαφορετικών αντικειμένων. Οι μαθητές/τριες επλέγουν μια τριάδα δραστηριοτήτων για να κάνουν τρίλιζα. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ορθή τοποθέτηση των δραστηριοτήτων, ώστε κάθε τρίλιζα να καλύπτει τους ίδιους μαθησιακούς στόχους.</p>
<p>Φ</p>	
<p>Φυσική δραστηριότητα</p>	<p>Η «Φυσική δραστηριότητα» στην τάξη συντίθεται από πολλές, μικρές ενότητες φυσικής δραστηριότητας διάρκειας δύο έως και δέκα λεπτών που οργανώνονται από τους εκπαιδευτικούς και συμβάλλει στην αύξηση των επιπέδων φυσικής δραστηριότητας και του ακαδημαϊκού επιτεύγματος συνάμα.</p>

X

Χρήση μίνι διδασκαλιών για συγκεκριμένες δεξιότητες	Η «μίνι – διδασκαλία» είναι μια εστιασμένη διδασκαλία είναι η οποία επικεντρώνει σε μία δεξιότητα ή σε μία έννοια που θεωρείται απαραίτητη για τη διεξαγωγή της επερχόμενης κανονικής διδασκαλίας.
Homework Checkers	Οι εκπαιδευτικοί επιτρέπουν στους/στις μαθητές/τριες κατά τη διάρκεια του μαθήματος να γράψουν τις απαντήσεις τους σε ερωτήσεις ή να βρουν τη λύση σε ασκήσεις ή σε όποια εργασία δεν είχε ολοκληρωθεί στο σπίτι. Επίσης οι μαθητές/τριες μπορούν να δουλέψουν σε μικρές ομάδες και να συγκρίνουν τις απαντήσεις που έδωσαν με αυτές των συμμαθητών/τριών τους, να προχωρήσουν σε τροποποιήσεις της εργασίας τους και να δικαιολογήσουν τις αλλαγές τους.

* Το ευρετήριο να συμπληρωθεί με βάση τα τελικά παραδοτέα των εμπειρογνομόνων , τα οποία δεν ήταν διαθέσιμα έως 24/3/2020.

Ανεξάρτητα από τις συγκεκριμένες στρατηγικές και μέσα που θα επιλέξουμε στην προσπάθεια υλοποίησης της διαφοροποιημένης διδασκαλίας

-
- ✓ **ΦΡΟΝΤΙΖΟΥΜΕ ΝΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΝΕΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ, ΕΝΝΟΙΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ**
 - ✓ **ΕΠΙΛΕΓΟΥΜΕ ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ**
 - ✓ **ΣΥΝΔΥΑΖΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΣΗΣ**